

KATOLIČKI OBLIKOVATELJI KULTURE

Kruno Krstić - još jedan veleumni domagojac

Vladimir Lončarević

Uvremenu u kojemu se olako i nepotrebno ukululo Vijeće za normu hrvatskoga jezika valja nam se sjetiti izvanrednog jezikoslovca, leksikografa, književnika, filozofa, prevoditelja i kulturnog radnika, zauzetog katolika domagojca i jedne od najumnijih hrvatskih glava prošloga stoljeća dr. Krunoslava Krstića.

Roden je 13. studenoga 1905. u Arbanasima kod Zadra. Pučku školu polazio je 1910-1915. u Otoku kod Sinja, gimnaziju kod franjevacu u Sinju, a 1926. godine maturirao je na talijanskoj klasičnoj gimnaziji »Gabbriele D'Annunzio« u Zadru. Studij filozofije s psihologijom i talijanski jezik s književnošću diplomirao je 1930. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1934. diplomirao još francuski i latinski jezik s književnošću. Doktorirao je 1937. iz polja filozofije s temom iz psihologije. Usavršavao se u dva navrata u Francuskoj - na Fonetskom institutu u Parizu te na sveučilištu Sorbonne i College de France iz filozofije, psihologije i lingvistike. Od 1932. do 1945. gimnazijski je profesor u Zagrebu, Sisku i Osijeku, a 1940. postaje prosvjetni referent Banovine Hrvatske.

Pisati je počeo još 1921. u »Hrvatskoj prosvjeti«. Kao aktivan domagojac piše i u »Luči«, »Hrvatskoj straži«, »Seljačkim novinama«, a u »Obitelji« s Lukom Perinićem pod pseudonimom Ly-Tai-Fu (imao je i pseudonim Zogu) piše satiričke priče »Izlet na Mars«. Aktivan je i u svetojeronimskom društvu, gdje u nizu Moderna socijalna knjižnica 1935. pod pseudonimom Mark Tween objavljuje knjižicu »Kako piše gospodin M. Krleža« spočitavajući mu »megalomaniju«, »litterarno blefiranje« i destruktivno opserviranje »hrvatstva«.

Uspostavom NDH-a dobiva zadaću s Franjom Ciprom i Petrom Guberinom sastaviti »Hrvatski prapovis«, koji međutim nije prošao završnu cenzuru - objavljen je tek 1998! Od početka 1942. do početka 1943. godine bio je u Italiji na usavršavanju jezika. Kratko je potkraj rata asistent na Odsjeku za filozofiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Za vrijeme NDH-a razvija veliku publicističku i znanstvenu djelatnost. S Matom Ujevićem kao jedan od urednika suraduje i piše u »Hrvatskoj enciklopediji«, najviše članke iz psihologije, filozofije i kulturne povijesti. Suraduje u »Hrvatskom narodu«, gdje je suurednik kulturne rubrike, u »Novom listu«, »Hrvatskoj reviji«, »Hrvatskoj smotri«, »Viencu« i »Spremnosti«. Napisao je tada niz važnih tekstova, primjerice »Hrvatsko jezično zakonodavstvo«, »Smislaoni prostor riječi«, »Pitanje srbizama«, »Povijesni put hrvat-

skoga književnoga jezika«. Godine 1943. u odličnom zborniku »Naša domovina« objavljuje rad »Filozofija u Hrvatskoj: Povijesni pregled«, pa ga dr. Zlatko Posavec smatra utemeljiteljem filozofijske historiografije hrvatske filozofije.

Početkom 1945. zbog svojeg protivljenja uvedbi korijenskoga prapovisa, zaštićivanja Srba i Židova i nekih članaka trebao je biti obješen, ali ga je od toga spasio bivši domagojac Ivo Bogdan, ravnatelj Glavnog ravnateljstva za promidžbu NDH-a. U svibnju 1945. kao uvjereni antikomunist, emigrirao je u Austriju, a poslije šest mjeseci vratio se u Zagreb. Privatnu tužbu »zbog suradnje s okupatorom« 1947. javno je tužilaš-

tvo u Zagrebu odbacilo kao neosnovanu. Do 1948. godine bio je bez posla a zatim do 1950. godine radi u zadarskoj ispostavi splitskoga »Mesoprometa« te do 1951. kao bibliotekar u zadarskome Povijesnom arhivu. Nakon što je Krleža povukao Ujevića za urednika u na temeljima HIBZ-a pokrenutu Leksikografskom zavodu FNRJ, pozvan je i Krstić u nj 1951. gdje radi do umirovljenja 1975. Krleža je, unatoč spomenutoj sjajnoj stilsko-jezičnoj »demontaži« kojoj ga je bio podvrgnuo Krstić, trebao pouzdan leksikograf koji je, iako u ideološki skućenim uvjetima, napisao vrijedne članke i studije u enciklopedijskim izdanjima.

Krstić je možda najpoznatiji po suatorskom djelu s Petrom Guberinom »Razlike između hrvatskog i srpskog književnog jezika« (Zagreb 1940, Mainz 1977), nastalom kao plod njihova rada u Pokretu za hrvatski jezik, koje je, iako proskribirano nakon 1945, bilo jedna od osnova »Deklaracije iz 1967. Jedan je od autora »Filozofijskog rječnika« (1964, 1984). U okviru Leksikografskog zavoda izradio je u jesen 1973. polazni koncept za izradbu »Hrvatskog biografskog odnosno biobibliografskog leksikona«, koji još izlazi. God. 1987. objavljuje svoj posljednji rad »Rječnik govora zadarskih Arbanasa«, kao odužje svome zavičaju. »Rječnik zamjena za tudice«, nacrt hrvatske gramatike i neki drugi tekstovi ostadoše u rukopisu.

Nevjerojatno učen, znao je engleski, francuski, talijanski, s kojih je prevodio, te njemački i latinski, a služio se ruskim, španjolskim i grčkim.

Umro je u Zagrebu 6. prosinca 1987. Veleum, branitelj hrvatskoga jezika i domoljub, uvijek je ostao odan kršćanskim idealima, zaduživši našu kulturu, koja mu se još nije dostojno odužila. Budi mu ovdje kao spomen i opomena našem naraštaju navedena misao: »Hrvatski je književni jezik potpuno samosvojan i od svakog sličnog jezika nezavisan književni jezik, koji ima svoju vlastitu povijest, svoj vlastiti duh i pravo na svoje vlastito hrvatsko jezično zakonodavstvo.« ■

Domagojac u mladim danima, uvijek odan kršćanskim idealima, dr. Kruno Krstić bio je jedan od najistaknutijih intelektualaca prošloga stoljeća, branitelj hrvatskoga jezika i domoljub, uz Matu Ujevića prvak naše leksikografije, a s pravom se smatra i utemeljiteljem povijesti hrvatske filozofije.